

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Domme:

Taksationskommissionen:

Miljø- og Fødevareklagenævnet:

Fredningsnævnet:

Forslag:

Dispensationer: sidst i filen med den nyeste til sidst

FREDNINGSNÆVNET>

25/10-73

U D S K R I F T
af
FORHANDLINGS OG KENDELSESPROTOKOL
for
FREDNINGSNÆVNET FOR VESTSJÆLLANDS
AMTS NORDLIGE FREDNINGSKREDS

Den 25. oktober 1973 afsagdes i
Fr.j.nr. 405 A/1971

Fredning af "Tornved Bjerg",
Tornved kommune.

sålydende

K E N D E L S E:

STATENS NATURFREDNING-
OG LANDSKABSKONSULENT

2 . OKT. 1973

19-09-055-

Ved skrivelse af 15/11 1971 har fredningsplanudvalget for Vestsjællands amt rejst fredningssag for et område - "Tornved Bjerg" kaldet - beliggende på ejendommen matr.nr. 1 a m.fl. Tornved by, Jyderup sogn, "Tornvedgården" i Tornved kommune tilhører proprietær K. Mandrup Knudsen.

Formålet med en fredning er i skrivelsen angivet at være at sikre "Tornved Bjerg" dels som geologisk studieobjekt dels dets landskabelige værdi og at åbne adgang for offentligheden dertil ad et stianlæg til områdets top.

Forslaget til fredningsservitut - fredningspåstanden - er i overensstemmelse hermed og indeholder navnlig forbud mod terrænændringer af enhver art på området, mod anbringelse af bygninger, boder, skure eller andre indretninger, herunder beboelsesvogne, master, tårne og benzintankanlæg, mod områdets anvendelse til oplags- eller losseplads, samt åbning af det for offentlighedens adgang til fods.

Af de medfulgte bilag fremgår, at fredningssagens rejsning er foranlediget af, at ejendommens ejer ved skrivelse af 23/4 1971 har ansøgt om landbrugsministeriets tilladelse til grusgravning i "Tornved Bjerg".

Bekendtgørelse om fredningssagens rejsning har været indrykket i Statstidende og de lokale dagblade for d. 18. decb. 1971, ligesom ejeren er underrettet herom ved anbefalet skrivelse af 16. decb. 1971.

Efter behørig indkaldelse af ejeren og de i ejendommen berettigede og andre interesserede holdt nævnet møde på ejendommen d. 8/2 1972, hvor amtsrådet, Tornved kommune og Danmarks Naturfredningsforening udtalte sig til støtte for en fredning. Man enedes derfor om at tilvejebringe en sagkyndig erklæring om råstofforekomsterne i "Tornved Bjerg", disses egenskaber og anvendelsesmuligheder. Efter indhente forslag fra Foreningen af grusgrave- og skærvefabrikanter i Danmark og Statens Vejlaboratorium har nævnet med ejerens tilslutning

derefter d. 2/6 1972 anmodet civilingeniør H. Preetzmann, H+H industri A/S, Hedehusene og civilingeniør B.M. Thagesen, Roskilde, om at afgive en sådan erklæring, der forelå d. 14/3 1973. Erklæringen er på grund af civilingeniør Thagesens senere bortrejse til udlandet udarbejdet af civilingeniør Preetzmann alene, men senere godkendt af civilingeniør Thagesen.

Nævnet har herefter påny holdt møde med ejeren d. 2/5 1973 på ejendommen, hvorunder denne besigtigedes.

På mødet blev den modtagne erklæring gennemgået. Fra den nævnte erklæring gengives følgende uddrag:

"ad. spørgsmål 1: Hvilke kvaliteter af sand, grus og sten må det antages, at Tornved Bjerg indeholder?

..... kan materialet beskrives som rent fintkornet sand med ringe indhold af grus ($>2\text{mm}$) og med et forsvindende indhold af sten ($>20\text{ mm}$).

Bemærkninger vedrørende ovennævnte skøn.

I almindelighed vil man ikke kunne regne med, at en enkelt prøve udtaget i et skær kan anses for repræsentativt, men det må her tages med i betragtning, at skæret er så stort, at en umiddelbar besigtigelse giver et ret tydeligt billede af gruskvaliteten i et tværsnit af forekomstens kerne, og der udtagne prøve har vist sig at svare ganske godt til dette billede.

Endvidere giver en geologisk betragtning (jvf. Bilag o) det resultat, at der ikke, hvadenten bjerget er en hatbakke eller en fladbakke, i den resterende del kan forventes materiale, der er grovere end det i skæret fundne. Hvis materialet mod nord bliver noget mere finkornet, vil dette ikke

i væsentlig grad ændre situationen vedrørende anvendelsesmuligheder.

ad. spørgsmål 2: Til hvilket formål kan de tilstedeværende grusforekomster anvendes?

Den langt overvejende del af det grusmateriale, som finder anvendelse i byggeindustrien, benyttes på den måde, at det med anvendelse af et eller andet bindemiddel (ler, kalk, cement, asfalt) eller eventuelt uden bindemiddel udformes til sammenhængende lag eller konstruktioner, som kan finde anvendelse i veje, fundamenter, huse, broer, kloakledninger m.v. Til disse formål kræves i almindelighed et passende mængdeforhold mellem de forskellige kornstørrelser, således at de mindre korn netop kan udfylde hulrummene mellem de større, derved opnås (med bindemiddel) styrke eller (uden bindemiddel) stabilitet.

Af det foregående fremgår, at materialet i Tornved Bjerg er uegnet til de fleste af de formål, hvortil grusprodukter sædvanligvis finder anvendelse.

Af særlige formål hvortil materialet umiddelbart synes velegnet kan eksempelvis nævnes:

Gasbetonfabrikation

Kalksandstensfabrikation

Opfyldning i forbindelse med vej- og kloakarbejder og på byggepladser omkring fundamenter, bropiller m.v.

Som bundgrus i veje (nævnt af Falkesgård) må materialet grundet på manglende kørestabilitet og tvivl vedrørende frostsikkerheden anses for dårligt. Således at det til dette

formål kun kan ventes anvendt, hvor bedre materiale ikke kan fremskaffes.

ad. spørgsmål 3: Til hvilke af disse formål må det antages muligt at iværksætte en erhvervsmæssig udvinding af grus fra Tornved Bjerg?

Da forekomsten i Tornved Bjerg (jvf. spørgsmål 5) ikke er så omfattende, at der vil være basis for anlæg af en fabrik, må anvendelse til letbeton eller kalksandsten anses for bortfaldet.

Tilbage bliver derfor, at materialet kan anvendes som fyld eller som bundgrus, og da der i omegnen findes store forekomster med velegnet bundgrus, må det være rimeligt at antage, at en eventuel erhvervsmæssig udnyttelse må baseres på materialets anvendelse som fyld.

Til gunst for en sådan udvinding tjener, at vejforbindelsen til graven er særdeles god, og at materialet er særdeles let tilgængeligt. Udnyttelsen kan startes med dags varsel, og der behøves kun en læssmaskine.

De erhvervsmæssige muligheder vil desuden være betingede af den hastighed, hvormed salget kan finde sted.

ad. spørgsmål 4: Hvilke priser må det antages, at ejendommens ejer herved vil kunne opnå?

Prisen for sandfyld af den her omtalte kvalitet kan på Sjællands antages at variere fra ca. kr. 4,00 til ca. kr. 6,00 pr. m³ læsset på vogn i graven.

Hvor efterspørgselen er så stor, at en læssmaskine

konstant eller måske blot i passende perioder kan holdes beskærtiget, må det antages, at ejeren, hvis han overlader driften til en entreprenør, vil kunne opnå en afgift på fra ca. kr. 0,50 til ca. kr. 1,00 pr. m^3 solgt fra graven.

ad. spørgsmål 5: Om mængden af forekomster.

I den vedlagte rapport (bilag o) skønnes, at grusforekomstens bund ligger i kote + 35, og at den samlede forekomst andrager ca. 230.000 m^3 .

Man kunne måske også skønne, at gruset fortsætter helt ned til kote 24, som er den omtrentlige terrænhøjde ved bjergets fod. Ved en meget løselig beregning, har jeg med benyttelse af de på bilag 4 viste niveaukurver fundet bjergets samlede rumfang til ca. 970.000 m^3 , hvoraf 270.000 m^3 over kote + 35.

En mere nøjagtig bestemmelse af forekomstens samlede omfang må forudsætte, dels at grusforekomstens dybde verificeres ved gravning eller boring, dels at der foretages en nøjere kortlægning af bjerget.

ad. spørgsmål 6: Om hvor hurtigt en sådan mængde eventuelt kan afsættes?

Til bedømmelse af salgsmulighederne vil det være nyttigt at se på de transportomkostninger, som brugeren af grusen kommer til at betale udover den ovenfor (under 4) omtalte ab.grav pris. Til orientering herom anføres nedenfor fra vognmandstariffen de pr. 2.9.1972 gældende transportpriser pr. m^3 lette grusmaterialer for forskellige transportafstande.

Transportafstand	Tarifpris pr. m ³ grus
1 km	kr. 7,33
10 km	kr.11,58
20 km	kr.15,32
30 km	kr.18,53

Selv om det vel i de fleste tilfælde vil være muligt at få kørsel gennemført til priser, der ligger noget lavere end de anførte tarifpriser, vil det udfra ovennævnte opstilling være klart, at for et materiale, hvis ab.grav pris er kr. 4,00 - kr. 6,00 pr. m³ vil afstanden fra grusgraven til forbrugsstedet blive afgørende for grusgravens konkurrencedygtighed. Sagt med andre ord, gravens markedsområde vil være begrænset til en aktionsradius, der under påvirkning af nabograve kan have forskellig længde i forskellige retninger, og da sandfyld kun udgør en beskedent procentdel af det samlede forbrug af sten og grus, må der for at graven kan få den fornødne omsætning, kræves et område med stor byggeaktivitet.

For en grav med tilsvarende kvaliteter beliggende i umiddelbar nærhed af det Storkøbenhavnske udviklingsområde, ville jeg skønne, at der var gode muligheder for drift af en rentabel grav med et årligt salg af 100.000 m³ eller mere.

Når det gælder Tornved området, skal jeg bemærke, at jeg er uden kendskab til mulige lokale udviklingsområder og/eller foreliggende større lokale projekter, men rent umiddelbart vil jeg skønne, at der ikke i øjeblikket er tilfredsstillende muligheder for rentabel gennemførelse af nogen permanent eller blot regelmæssig sæsonpræget grusgravdrift

i Tornved Bjerg.

Hvad de fremtidige muligheder angår, er spørgsmålet om omfanget af de eksisterende danske ressourcer lidet oplyst, og da den tekniske udvikling medfører stadige forskydninger i forbruget af de forskellige stenprodukter, finder jeg det formålsløst at forsøge en vurdering."

Ved mødets slutning nedlagde ejeren påstand på, at der i tilfælde af fredningens gennemførelse tilkendes ham en erstatning på 1 mill. kr., hvoraf de 900.000 kr. for mistet adgang til grusgravning, 50.000 kr. for indskrænkning i bebyggelsesadgangen og 50.000 kr. i erstatning for indskrænkning i udnyttelse af beplantningen.

Fredningens indhold.

Nævnet har vedtaget at gennemføre fredningen i overensstemmelse med påstanden ved at pålægge ejendommen den nedennævnte servitut.

Det fredede areal udgør det udyrkede område, hvorpå Tornved Bjerg ligger og afgrænses i syd og sydøst af landevejen Jyderup-Mørkøv (den gamle Holbækvej), mod nordøst af ejendommens skel mod amtsvejvæsenets materialeplads og mod nord og vest af grænsen mellem ejendommens dyrkede og udyrkede område, og således at køresporet ved bjergets fod hører under det fredede areal. Arealet fremgår af det kondelsen vedhæftede kortbilag. Ved fredningen sker ingen indgreb i vejvæsenets retigheder iflg. deklaration lyst d. 25/6 1959.

Erstatning.

"Tornvedgården" er en landbrugsejendom med et areal på ca. 87 ha. Ejendomsværdien er ved vurderingen pr. 1/8 1969 fastsat til 1 mill. kr. og grundværdien til 426.500 kr. Det fredede areal er ikke opmålt, men det er i overensstemmelse med ejerens angivelser lagt til grund, at det udgør g. 5 ha. Ejendommen er beliggende i landzone. For den nedgang i ejendommens handelsværdi som servitutpålægget efter nævnets skøn må antages at medføre, for tab iøvrigt og for udgifterne til advokatbi-

stand under fredningssagens behandling har nævnet tilbudt ejeren en samlet erstatning på 20.000 kr. Dette tilbud har ejeren akcepteret. Erstatningsbeløbet, der i overensstemmelse med naturfredningslovens § 21, stk. 4 forrentes med 9 % årligt fra kendelsens dato vil være at udbetale til ejeren, idet ingen panthaver eller anden berettiget i ejendommen har rejst krav om andel i erstatningen.

T h i b e s t e m m e s :

Det på ejendommen matr.nr. 1 a m.fl. Tornved by, Jyderup sogn, tilhørende proprietær K. Mandrup Knudsen, værende bakkedrag, "Tornved Bjerg" kaldet, fredes. Arealet fremgår af vedhæftede kort.

Om arealet skal gælde følgende bestemmelser:

Arealet skal bevares i dets nuværende tilstand.

Ændringer i terrænet eller i terrænformen, herunder grus-, sten- og lergravning, opfyldning og planering er ikke tilladt. Dog kan der til forbedring af studiet af grusgravens nuværende profil ved de påtaleberettigedes foranstaltning og på det offentliges bekostning foretages fjernelse af nedskredet materiale.

Arealet må ikke anvendes til oplags- eller losseplads.

Det er ikke tilladt på arealet at opføre eller anbringe bygninger, beboelsesvogne, boder, skure eller andre indretninger herunder master, tårne og benzintankanlæg. Herfra er undtaget sådanne faciliteter som de påtaleberettigede anser det for nødvendigt at etablere af hensyn til offentlighedens adgang til arealet. En eventuel etablering må ske uden udgift for ejeren.

Afdrivning af skoven må kun ske imod, at der plantes ny skov. Nyplantning skal ske efter nærmere aftale med de påtaleberettigede. I øvrigt skal ejeren være berettiget til at foretage de sædvanlige foranstaltninger til driften af ejendommen. De påtaleberettigede kan eventuelt på det offentliges bekostning forlange fjernelse af dele af den eksisterende bevoksning.

Offentligheden har ret til at færdes til fods på det fredede areal, hvortil der stedse skal være adgang ad den nuværende overkørsel fra landevejen. Færdsel med motorkøretøjer af enhver art og med cykler er ikke tilladt. De påtaleberettigede udarbejder reglement for offentlighedens ophold på arealet.

Anlæg af parkeringsplads, veje, og stier kan etableres af de påtaleberettigede på det offentliges bekostning.

Påtaleberettiget er fredningsnævnet for Vestsjællands amts nordlige fredningskreds, Naturfredningsrådet og fredningsplanudvalget for Vestsjællands amt.

I erstatning udbetales til ejeren 20.000 kr., der forrentes med 9 % fra denne kendelses dato til udbetaling sker.

Anke til overfredningsnævnet kan ske inden 4 uger fra underretning om kendelsens afsigelse er modtaget.

Niels Andersen

Bjarne Jensen

Oluf Jørgensen

Offentlighedens tilgængelighed bekræftes.
Dommeren i Holbæk, den

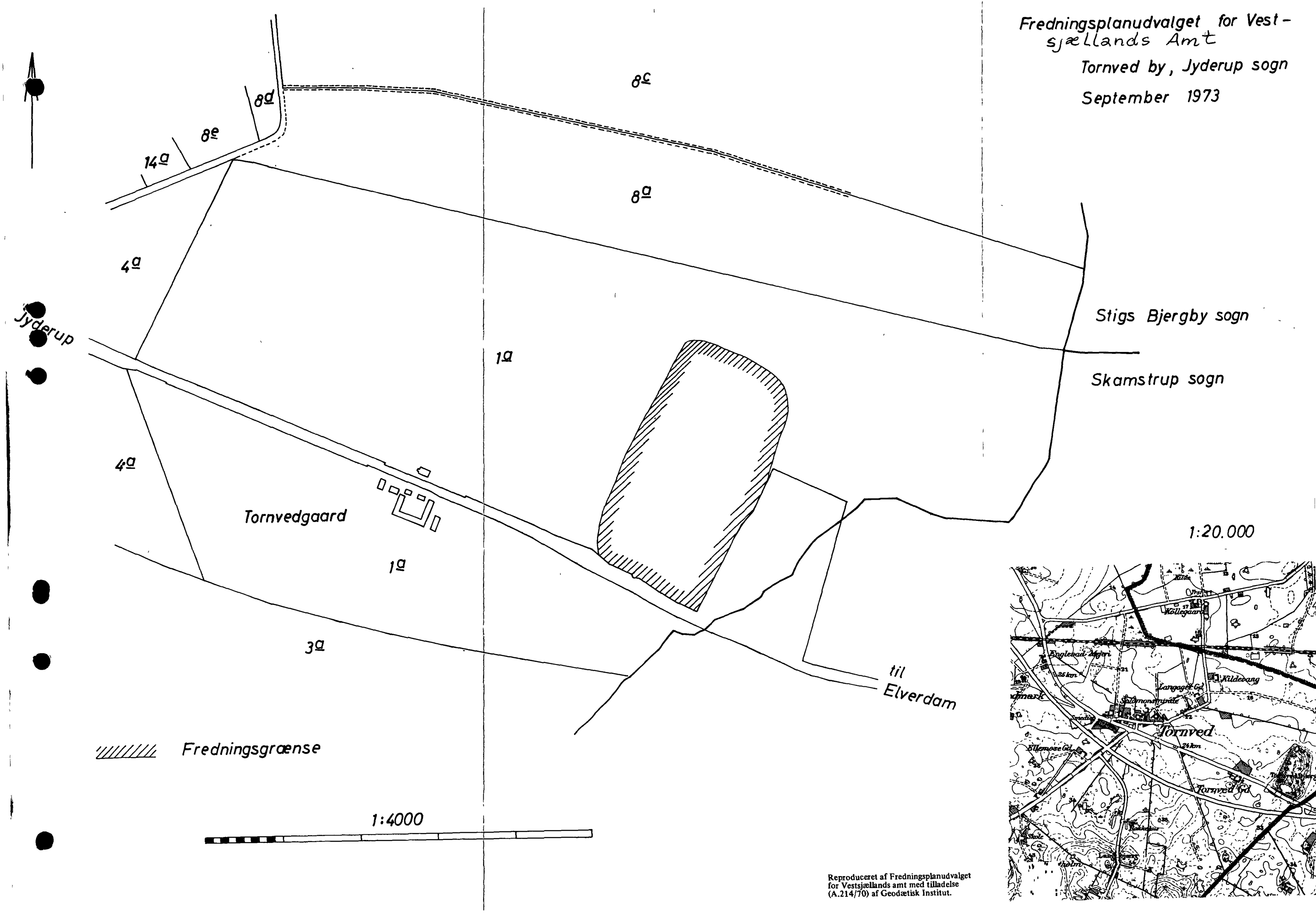
23 OKT. 1973

*J. D. v.
H. Jensen, sekret.*

Fredningsplanudvalget for Vest-
sjællands Amt

Tornved by, Jyderup sogn

September 1973

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

Fredningsnævnet for Vestsjælland

Vestensborg Allé 8, 4800 Nykøbing F.

vestsjaelland@fredningsnaevn.dk

Telefon 20 60 23 94

Holbæk Kommune
Vækst og Bæredygtighed
Natur og Miljø
Kanalstræde 2
4300 Holbæk

FN-VSJ-050-2022
Den 4. november 2022

Holbæk Kommune har ved mail af 30. juni 2022 sendt nævnet en ansøgning om tilladelse til rydning af træer på matr.nr. 1k Tornved By, Jyderup, beliggende på Tornved Bjerg ved Holbækvej 167, 4440 Mørkøv. Ejendommen ejes af Jan Kronborg

Af mailen fremgår:

Jeg har fået en henvendelse fra Jan Kronborg (cc på denne mail), der ejer Tornved Bjerg. Arealet er beliggende på matr 1k Tornved By, Jyderup. Han ønsker at rydde træer på et ca. 3000 m² stort areal på sydsiden, hvor der er fin overdrevsvegetation. Arealet er markeret på fotos nedenfor. Arealet er det sted, hvor man gravede grus, før fredningen af arealet. Her vokser blandt andet den sjældne Bakke-Soløje som er "Næsten truet" på den danske rødliste. Arealet har udviklet sig til beskyttet overdrev efter naturbeskyttelseslovens §3. Kommunen skal derfor give en dispensation til at ændre tilstanden ved at fjerne træopvæksten. Holbæk Kommunes vurdering er at det vil gavne naturtilstanden på arealet, at fjerne træerne fra arealet, for at forbedre forholdene for overdrevsarterne på arealet. Holbæk Kommune vil derfor gerne give dispensation til rydning.

Udover at arealet er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens §3 er det en del af en fredning. <https://www2.blst.dk/nfr/05680.00.pdf>

I fredningen står der, at man ikke må afdrive skoven uden at plante ny skov, og at dette skal aftales med påtaleberettigede som er fredningsnævnet. Fredningens formål er at sikre Tornbjerg pga. den landskabelige og geologiske værdi samt at åbne adgangen for offentligheden via et stianlæg til toppen.

Formålet med at fælde træerne på sydsiden af Tornved Bjerg er at skabe mere lys til overdrevsarterne, der ellers vil blive udskygget og forsvinde. Så lodsejer og kommunen ønsker at vide om Fredningsnævnet kan acceptere at arealet bliver ryddet og ikke bliver genplantet med træer efterfølgende?

Fredningsnævnet har været på besigtigelse den 13. oktober 2022. I besigtigelsen deltog for Holbæk Kommune Frej Faurschou Hastrup samt for DN Holbæk Finn Bjerregaard og Ole Hinz.

De mødende besigtigede fra den tidligere grusgrav den skrænt op mod toppen, hvor ejeren ønsker at fælde træerne for at skabe et lysåbent overdrevsareal på ca. 3.000 m².

De mødende drøftede, om der vil være risiko for skred på skrænten, hvis alle træerne på det 3.000 m² store areal fældes på én gang, eller om der i første omgang bør efterlades en antal fyrretræer, indtil der er etableret beplantning, som kan holde på skrænten ved regn. Finn Bjerregaard mente, at fældningen bør ske ad tre omgange over en 10-årig periode.

De for kommunen og DN mødende var i øvrigt enige om, at det vil være en naturmæssig forbedring, at træerne på skrænten fældes.

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 25. oktober 1973 om Tornved Bjerg. Af afgørelsen fremgår bl.a.

Formålet med en fredning er i skrivelsen angivet at være at sikre "Tornved Bjerg" dels som geologisk studieobjekt dels dets landskabelige værdi og at åbne adgang for offentligheden dertil ad et stianlæg til områdets top.

Forslaget til fredningsservitut - fredningspåstanden - er i overensstemmelse hermed og indeholder navnlig forbud mod terrænændringer af enhver art på området, mod anbringelse af bygninger, boder, skure eller andre indretninger, herunder beboelseskøkkener, master, tårne og benzintankanlæg, mod områdets anvendelse til oplags- eller losseplads, samt åbning af det for offentligheden adgang til fods.

Af de medfulgte bilag fremgår, at fredningssagens rejsning er foranlediget af, at ejendommens ejer ved skrivelse af 23/4 1971 har ansøgt om landbrugsministeriets tilladelse til grusgravning i "Tornved Bjerg".

...

Om arealet skal gælde følgende bestemmelser:

Arealet skal bevares i dets nuværende tilstand.

...

Afdrivning af skoven må kun ske imod, at der plantes ny skov. Nyplantning skal ske efter nærmere aftale mod de påtaleberettigede. I øvrigt skal ejeren være berettiget til at foretage de sædvanlige foranstaltninger til driften af ejendommen. De påtaleberettigede kan eventuelt på det offentlige bekostning forlange fjernelse af dele af den eksisterende bevoksning.

Holbæk Kommune har den 25. oktober 2022 supplerende udtalt:

Arealet er placeret ca. 3,7 km fra nærmeste Natura 2000-område (Natura 200-område nr. 156 Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å). Det er Holbæk Kommunes vurdering, at projektet ikke vil påvirke Natura 2000-områder væsentligt pga. projektets begrænsede karakter. Kommunen vurderer, at det ansøgte ikke vil have negative konsekvenser for arter omfattet af EF-habitatdirektivets bilag IV. Der er sandsynligvis flagermus i nogle af de ældre træer på selve Tornved Bjerg. Men de træer, der ønskes ryddet, er fyrretræer uden hulheder og mindre opvækst af primært Bævre-asp. Disse træer vurderes ikke at være levesteder for flagermus. Rydningen kan muligvis skabe levested for bilag 4-arten Mark-firben. Der er ligeledes ikke fundet fredede arter på arealet, hvorfor kommunen vurderer at projektet ikke vil påvirke fredede arter.

Nævnets afgørelse:

En fældning af træer på et areal på ca. 3.000 m² på en skrænt fra den tidligere grusgrav og op vil ikke være i strid med fredningens formål eller bestemmelser, dels fordi det fældede areal næppe vil fremstå ret synligt i landskabet, dels fordi det vil være en forbedring for biodiversiteten i området.

De i naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og stk. 3, nævnte forhold taler ikke imod at give en dispensation.

Under hensyn hertil meddeler fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, en dispensation til at fælde træer på den omhandlede skrænt på vilkår, at et mindre antal fyrretræer efter kommunens nærmere vurdering i første omgang skal blive stående til at holde på jorden, så skred i skrænten modvirkes. Da der er en musvågerede i skoven, må fældning ikke ske i fuglenes yngleperiode.

Dispensationen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

I sagens afgørelse har deltaget formanden, dommer Ole Stryhn, det af miljøministeren udpegede medlem, Rolf Dejløw, samt det af Holbæk Kommune udpegede medlem, Gunner Nielsen.

Ole Stryhn
formand

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge lov om naturbeskyttelse § 87 afgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledning på klagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

Adressaten for afgørelsen,
ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
offentlige myndigheder,
en berørt nationalparkfond,
lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige,
rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
 - 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.
- Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En tilladelse må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at en tilladelse bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.